

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра суспільних наук
Навчальний рік 2022/2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Основи економічних теорій»
(назва освітнього компоненту)

Вибіркова навчальна програма

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 223 «Медсестринство»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Курс I

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
суспільних наук

Протокол від
“29” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

Робак І.Ю.

(підпис)
прізвище)

(ініціали,

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

Голова

(підпис)

Вовк О. Ю.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук.
2. Гольцева Алла Петрівна, асистент кафедри.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,
ov.chernukha@kntmu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@kntmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Основи економічних теорій.

Контактний телефон (057)707-73-37

Консультації відповідно до графіка, розміщеного на інформаційному стенді кафедри.

Локація:

Пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет, Головний корпус, 3 поверх, кафедра суспільних наук.

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Основи економічних теорій» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 223 «Медсестринство» для 4-х років навчання.

Опис освітнього компоненту (анотація). Рушійною силою розвитку сучасної Української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки здобувачів вищої освіти. Освоєння майбутніми лікарями більш поглиблених знань з економічної теорії є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів життєдіяльності людини і соціуму, шляхів підвищення мотивації пацієнтів до подолання складних життєвих ситуацій. Вивчення даного компоненту вимагає від здобувачів вищої освіти творчого підходу до вирішення навчальних завдань та вміння визначати власну траєкторію навчального процесу, яка дозволить максимально ефективно використати навчальні години.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Основи економічних теорій» є теоретичні основи економічної діяльності в галузі охорони здоров'я відповідно до міжнародних стандартів та рекомендацій.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення освітнього компоненту пов'язане із засвоєнням освітніх компонентів, які викладаються на I-III курсах: «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Менеджмент та лідерство в медсестринстві», та курсом за вибором «Політологія».

Пререквізити. Вивчення освітнього компоненту «Основи економічних теорій» передбачає попереднє опанування освітніх компонентів як економічного («Макроекономіка», «Мікроекономіка» та ін.), так і передбачає попереднє засвоєння предметів, які дають базові уявлення про освіту: «Історія і культура України», «Основи філософських знань»; курсів за вибором: «Культурологія», «Політологія».

Постреквізити. Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів протягом навчання. Навчальна дисципліна «Основи економічних теорій» предметно інтегрується з компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку здобувачів-медиків: «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Менеджмент та лідерство в медсестринстві», та курсом за вибором «Політологія».

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:

Українською мовою: <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5255>

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Головною метою вивчення курсу «Основи економічних теорій» є формування у здобувачів вищої освіти чіткого уявлення про сутність ринкової економіки, закони розвитку економічних систем та місце в них охорони здоров'я.

1.2. Основні завдання вивчення курсу «Основи економічних теорій» є вивчення та обговорення здобувачами вищої освіти конкретних питань економічної теорії, встановлення їх зв'язку з практикою господарювання та функціонуванням охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення компоненту «Основи економічних теорій» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з ключовими питаннями економічної діяльності, які є базовими в системі контролю й оцінюванні ефективності методів та результатів управлінської діяльності медичних організацій різних форм власності. Ознайомлення з методами ефективного ведення фінансово-господарської діяльності в медичних закладах.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПІ та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

інтегральна:

Бакалавр медсестринства здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов..

загальні:

ЗК 01 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 03 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 04 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 05 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 06 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 08 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 09 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

ЗК 10 – Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК 11 – Здатність працювати в команді;

ЗК 12 – Навички міжособистісної взаємодії;

ЗК 13 – Здатність діяти на основі етичних міркувань.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК 03 – Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки;

ФК 09 – Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі;

ФК16 – Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 4 – Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю.

В умовах 303 відповідно до посадових обов'язків, з метою дотримання санітарно- протиепідемічного режиму, вміти:

- проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом;
- контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах;

ПРН 6 – Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти:

- спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї або наближеного оточення, медичним персоналом;
- вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу;

ПРН 11 – координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта;

ПРН 16 – здатність до точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій;

ПРН 18 – організувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань;

ПРН 20 – Належно вести відповідну медичну документацію.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** навички комунікації, лідерство, відповідальність, вміння працювати в критичних умовах, залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3.	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Курс:	
		1-й	-
		Семестр	
		Лекції	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 32, самостійної роботи студента – 58.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: I бакалаврський рівень ОПП «Сестринська справа»	12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		20 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
-			
		Вид контролю: поточний, залік	

2.1 Опис компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Еволюція економічної теорії як науки.	1	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2.	Економічні потреби. Власність.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
3.	Сутність, структура та інфраструктура ринку.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
4.	Монополія та конкуренція.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
5.	Взаємодія ціни, попиту і пропозиції.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
6.	Система макроекономіки. Основні макроекономічні показники.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
7.	Економічне зростання та інвестиції.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
8.	Фінансова система держави. Моделі фінансування охорони здоров'я.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
9.	Соціальна політика держави.	1	Оглядова, проблемна, бінарна
10.	Зовнішньоекономічна рівновага.	1	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього лекційних годин		12	

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Економічна теорія як наука.	2	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання, евристичні	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2.	Економічні системи суспільства. Власність.	2		
3.	Сутність, структура та інфраструктура ринку.	2		
4.	Монополія та конкуренція.	2		
5.	Економіка підприємства. Підприємництво.	2		
6.	Система макроекономіки. Основні макроекономічні	2		

	показники.		бесіди, дискусії та дебати,	
7.	Економічне зростання та інвестиції.	2	презентаційний метод, метод	
8.	Циклічні коливання та кризи в економіці	2	проектного навчання, організація екскурсій до	
9.	Фінансова система держави. Моделі фінансування охорони здоров'я.	2	музеїв та на виставки	
10.	Соціальна політика держави.	2		
Всього годин семінарських занять		20		

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Економічні потреби та виробничі ресурси	9	проблемне навчання,	Усне опитування,
2	Економічний прогрес та національна безпека	8	робота в групах,	тестове опитування в системі
3	Еволюція товарно-ринкового виробництва	9	розвивальне навчання,	MOODLE,
4	Ціноутворення	8	різномірне навчання,	участь у наукових конференціях
5	Страховий ринок	8	презентаційний метод, метод	
6	Ринок факторів виробництва	8	проектного навчання	
7	Зовнішньоекономічна рівновага.	8		
Всього годин самостійної роботи студента		56		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різномірне навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проектного навчання (підготовка здобувачів вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, що використовуються під час викладання дисципліни):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування,

написання творчих робіт (есей, рецензія, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті в формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою навчальної дисципліни. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі [«Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) (табл. 2).

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Економічні знання мислителів минулого в Індії, Китаю, Греції та Римі.
2. Виникнення економічної науки. Меркантилізм. Школа фізіократів.
3. Макроекономічна модель Ф.Кене.
4. Класична школа політекономії.
5. Економічна теорія К.Маркса.
6. Київська школа політекономії (середина XIX ст.).
7. Сутність та роль кейнсіанської школи в розвитку сучасної економічної науки.
8. Сутність і особливості маржиналізму.
9. Економічна думка в сучасній Україні.
10. Економіка та охорона здоров'я.
11. Предмет та функції економічної теорії.
12. Економічні закони та категорії.
13. Основні фактори виробництва і шляхи їх ефективного використання.
14. Економічні потреби суспільства: їх сутність і структура.
15. Взаємозв'язок потреб і виробництва.
16. Умови та причини виникнення товарного виробництва. Його характерні риси.
17. Товар і його властивості.
18. Сутність та функції грошей.
19. Економічні системи суспільства.
20. Особливості перехідних економічних систем.
21. Сутність ринку, його еволюція та функції,
22. Структура та інфраструктура ринку.
23. Інфраструктура медичного ринку.
24. Закон попиту. Нецінові фактори впливу на попит.
25. Закон пропозиції. Нецінові фактори впливу на пропозицію.
26. Еластичність попиту та пропозиції.
27. Дія законів попиту та пропозиції. Дефіцит і надлишок товарів. Рівноважні ціни.
28. Нецінові фактори та еластичність попиту та пропозиції на медичному ринку.
29. Ринок чистої конкуренції.
30. Монополістична конкуренція. Її особливості на медичному ринку.
31. Монополія та олігополія: види, наслідки.
32. Антимонопольна політика держави.
33. Сутність та види витрат виробництва.
34. Прибуток, його сутність, джерела та розподіл.
35. Валовий дохід підприємства.
36. Основні риси та види акціонерних товариств.
37. Зміст та соціально-економічні значення акцій. Дивіденди, курс акцій.

38. Корпоративний капітал: сутність і форми вияву.
39. Фондові біржі та їх функції.
40. Формування та розвиток акціонерних товариств в Україні
41. Форми підприємництва в Україні.
42. Малий бізнес та його особливості в Україні.
43. Менеджмент та маркетинг в підприємстві.
44. Менеджмент та маркетинг на медичному ринку.
45. Сутність та головні проблеми макроекономіки.
46. Сучасні макроекономічні школи,
47. Сутність та структура валового національного (внутрішнього) продукту.
48. Методи розрахунку ВВП (ВВП).
49. Сутність, показники та фактори економічного зростання.
50. Ефективність нагромадження. Модель мультиплікатора.
51. Економічні функції сучасної держави.
52. Структура фінансової системи. Функції фінансів.
53. Державний бюджет, його дефіцит та шляхи подолання. Державний борг.
54. Кредитна система та механізм її дії.
55. Банківська система в Україні.
56. Монетарна політика держави та її інструменти.
57. Інфляція: сутність, причини та соціально-економічні наслідки.
58. Види інфляції та її особливості в Україні.
59. Методи боротьби з інфляцією.
60. Податки, їх сутність та класифікація.
61. Особливості податкової політики в Україні
62. Сутність та структура ринку праці.
63. Безробіття та його види. Поняття повної зайнятості.
64. Напрямки державного регулювання ринку праці.
65. Особливості формування ринку праці лікарів,
66. Сутність розподільчих відносин в ринковій економіці.
67. Диференціювання доходів у суспільстві: проблеми нерівності.
68. Крива Лоренця та коефіцієнт Джіні.
69. Структура соціально-культурної сфери.
70. Основні напрями сучасного розвитку охорони здоров'я в Україні.
71. Світові моделі фінансування охорони здоров'я.
72. Розвиток ринку страхових медичних послуг в Україні
73. Страхова медицина: проблеми становлення в Україні.
74. Об'єктивні умови виникнення світового господарства.
75. Форми міжнародних економічних зв'язків.
76. Проблеми залучення іноземних інвестицій в українську економіку.
77. Головні міжнародні економічні організації.
78. Еволюція міжнародної валютної системи.
79. Форми вивозу капіталу.
80. Види міжнародних розрахунків.
81. Структура платіжного балансу України.
82. Напрями активізації України в системі міжнародних економічних відносин.

3.3. Контрольні питання до семінарських занять

Тема 1.

1. Етапи становлення та розвитку економічної теорії.
2. Сучасні школи і течії.
3. Розвиток економічної думки в Україні.
4. Предмет економічної теорії.
5. Методи пізнання економічних процесів.
6. Економічні категорії та закони.
7. Економічна політика.
8. Взаємозв'язок економічної теорії та економіки охорони здоров'я.

Тема 2.

1. Поняття економічних систем та їх класифікація.
2. Особливості перехідних економічних систем.
3. Зміст ринкової трансформації суспільства.
4. Сутність та форми власності в сучасній світовій економіці.
5. Економічні та соціальні витрати приватизації в Україні.
6. Форми власності в економіці охорони здоров'я.
7. Шляхи формування приватного сектору медичних послуг, його конкуренція з суспільним сектором.

Тема 3.

1. Зміст, умови виникнення та функції ринку.
2. Структура ринку.
3. Тіньовий ринок, його сегменти.
4. Особливості ринку праці лікарів.
5. Інфраструктура ринку, її будова та роль в формуванні розвинутої економіки.
6. Економічна роль держави в сучасній ринковій системі.
7. Моделі державного регулювання економіки.
8. Держава на ринку медичних послуг.

Тема 4.

1. Сутність конкуренції та її роль в розвитку економіки.
2. Чиста конкуренція.
3. Монополістична конкуренція.
4. Монополія.
5. Олігополія.
6. Антимонопольне регулювання ринку.
7. Монополія та конкуренція на ринку медичних послуг.

8. Конкурентоспроможність медичної послуги.

Тема 5.

1. Підприємство в ринковій економіці.
2. Роль некомерційних підприємств в охороні здоров'я.
3. Сімейний лікар як суб'єкт господарювання.
4. Структура витрат виробництва.
5. Валовий дохід (виручка) підприємства.
6. Прибуток: його сутність і види. Рентабельність.
7. Сутність, види, умови існування підприємництва.
8. Малий бізнес та його роль в економічному зростанні.
9. Підприємництво в охороні здоров'я.
10. Поняття менеджменту та маркетингу, їх особливості в охороні здоров'я.

Тема 6

1. Макроекономічна модель та її складові.
2. Сучасні макроекономічні школи.
3. ВВП, методи його розрахунку.
4. Чистий національний продукт та національний дохід
5. Національне багатство.
6. Валовий внутрішній продукт – джерело витрат на охорону здоров'я.
7. Державне виробництво та державні закупки медичних послуг.
8. Сукупний попит та сукупна пропозиція.

Тема 7

1. Сутність, типи, чинники та показники економічного зростання.
2. Темпи росту (приросту) ВВП.
3. Економічне зростання – фундамент для соціальних перетворень.
4. Інвестиції, їх види, напрями та вплив на зростання ВВП.
5. Інвестиційний клімат в Україні.
6. Шляхи збільшення інвестицій в охорону здоров'я.
7. Політика стримування витрат на охорону здоров'я в розвинутих країнах.
8. Національні програми охорони здоров'я.

Тема 8

1. Циклічний розвиток економіки.
2. Економічний цикл та його фази.
3. Економічні кризи: сутність, види та шляхи подолання.
4. Світова фінансово-економічна криза 2008-2009 років та її особливості в Україні.
5. Безробіття, його сутність та види.
6. Інфляція та її соціально-економічні наслідки.

Тема 9

1. Сутність та функції фінансів.
2. Структура фінансової системи держави.
3. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг.

4. Методи бюджетного регулювання, його вплив на економічне зростання.
5. Моделі фінансування охорони здоров'я в світі.
6. Податкова система и податкова політика держави.
7. Сутність та види податків.
8. Принципи оподаткування.
9. Крива Лаффера.
10. Формування та удосконалення податкової системи в Україні.
11. Сутність, принципи та функції кредиту.
12. Банківська система, її структура та функції.
13. НБУ та його провідна роль в кредитно-грошовій політиці держави.

Тема 10

1. Зміст, напрями та моделі соціальної політики держави.
2. Рівень і якість життя.
3. Індекс розвитку людського потенціалу та його складова – очікувана тривалість життя.
4. Зайнятість та активна й пасивна політика держави на ринку праці.
5. Доходи, їх формування та розподіл.
6. Крива Лоренца, коефіцієнт Джині, децильний коефіцієнт.
7. Нерівність доходів та нерівність доступу до охорони здоров'я.
8. Методи скорочення розшарування населення.
9. Сутність, форми, системи та методи регулювання заробітної плати.
10. Шляхи підвищення доходів медичних робітників.
11. Шляхи зменшення тіньової медицини.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем. Відповідно до [«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю і вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до

викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливість і невпередженість;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, сталі, засмічувати приміщення і територію);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань студентів.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог

сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачів вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці кафедри офіційного сайту ХНМУ і в кафедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, що їх прищеплює університет, є розуміння студентом недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування в здобувачів вищої освіти, навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільно значущих цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницький пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / [Е. М. Забарна та ін.] ; Одес. нац. політехн. ін-т. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 411 с.
2. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архирєєва. - Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – 230 с.

3. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.
4. Семенченко В., Коваленко Д., Бугас Д. Економічна теорія: навч.посіб. К. : Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 428 с.
5. Соколов М., Горбач М., Бугас В. Економічна теорія: навч.посіб. К. : Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.
6. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. Підручнику 2 книгах/ С. Панчишин, П. Островерх, І. Грабінська. - Львів: Апріорі, 2019. - 647 с.
7. Економічна теорія: підручник/ М. Соколов, М. Горлач, В. Гуценко, М. Кримов, М. Жилєнкова. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 532 с.
8. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 324 с.
9. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): навч. посіб. / Мацелюх Н. П. та ін. - Ірпінь, 2018. - 298 с.
10. Основи економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. С. І.Архієреєв ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І.С., 2018. – 120 с.
11. Основи економічної теорії: підручник/ Т.М. Камінська. – К.: Медицина, 2018. – 232 с.
12. Економічна теорія: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
13. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.
14. Економічна теорія : підручник / [В. П. Якобчук та ін. ; під заг. ред. В. П. Якобчук] ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. Київ : Ліра-К, 2020. 449 с.
15. Економічна теорія : навч. посіб. / уклад.: Бойда С. В., Колосінська М. І., Белей С. І. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2021. 199 с.
16. Магійович Р. І., Зеліско Н. Б. Економічна теорія : навч. посіб. / Львів. нац. аграр. ун-т. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 323 с.

Допоміжна

1. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка – К.: ЦНЛ., 2018.- 688с.
2. Горлач М.І., Соколов М.О., Кримов М.І., Лисенко С.Ф. та ін.. Економічна теорія: підручник для вищої школи – К.: ЦУЛ., 2017. – 532 с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник – К.: Знання, 2014. – 711 с.

4. Базилевич В.Д. Економічна теорія: політекономія: практикум: Навчальний посібник – К.: Знання, 2013. – 496 с.
5. В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. Економічна теорія : підручник – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
6. Моцелюк Н.В. Політична економія. Економічний розвиток. Сучасні економічні системи. Світове господарство: Навчальний посібник – К.:ЦУЛ, 2014.-168с.
7. Осецький В.Л. Політекономія: Навчальний посібник – К.: НАУ, 2013. – 380 с.
8. Семененко В.М., Коваленко Д.І. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник – К.: ЦНЛ ., 2017.- 428с.
9. Сірко А.В. Економічна теорія: Політекономія: Підручник – К.:ЦУЛ, 2017. – 448с.
10. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Політична економія: Навчальний посібник – К.: Кондор – Видавництво, 2013. – 464 с.
11. Федоренко В.Г. Політична економія: Підручник-К.:Алерта, 2015. – 487 с.
12. Якобчук В.П. Економічна теорія: Навчальний посібник – К.:Ліра – К, 2015. – 408 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Держана служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
3. Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua>
5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>